

MOOI
**NOORD-
HOLLAND**

ADVISEURS
OMGEVINGSKwaliteit

**ADVIESCOMMISSIE VOOR
RUIMTELIJKE KWALITEIT BERGEN**
JAARVERSLAG 2016

'We willen mensen bewust maken van de kwaliteit van hun omgeving en om bij elke ingreep te bedenken hoe het kan bijdragen aan nieuwe kwaliteit, om Noord-Holland nog mooier te maken.'

JEF Mühren, directeur MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit

Voorwoord

Bergen is een vitale, uitgestrekte kustgemeente. De gemeente zet in op het hoogwaardig houden en verder ontwikkelen van haar grote verscheidenheid op het terrein van cultuur, dorpse authenticiteit en kleinschaligheid, recreatie en toerisme. Daarbij heeft ieder dorp zijn eigen identiteit en is men trots op het eigen dorp¹. In de gemeente bevinden zich veel verschillende, prachtige landschappen.

Binnen de gemeente speelt een groot aantal projecten met een ruimtelijke impact. De commissie wordt hierover regelmatig tussentijds geïnformeerd.

Daarnaast zijn er visie documenten, gericht op het verder versterken van de ruimtelijke kwaliteiten in verschillende dorpen. De betrokkenheid van bewoners en belanghebbenden is daarbij van groot belang.

De Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen heeft met veel zorg en aandacht plannen begeleid en beoordeeld. Een deel van de plannen is behandeld op het gemeentehuis door de gemandateerde architect Maarten Overtoom. Hij heeft tevens zitting in enkele gemeentelijke Kwaliteitsteams. Daarnaast wordt hij regelmatig ingezet als ervenconsulent voor de gemeente Bergen bij ruimtelijke vraagstukken in het buitengebied.

Door de grote commissie zijn in 2016 veel plannen behandeld. Bijvoorbeeld de plannen ten behoeve van het Parkhotel in Bergen, zorgappartementen op het Merici terrein en het beeldkwaliteitsplan voor het voetbalcomplex aan de Egmonderstraatweg. Maandelijks vindt er een geïntegreerde commissievergadering plaats (inclusief monumentleden). In de geïntegreerde welstands- en monumentencommissie zijn verschillende grotere en kleinere plannen behandeld, onder andere de

verbouwing in het Lioba Klooster en het wijzigen van een voorgevel van een winkel aan de Kerkstraat 11 te Bergen.

In het afgelopen jaar is op goede en constructieve wijze samengewerkt met de plantoelichters, Jorn Schol en Martin Dürr.

Ir. Robbert Jan Wijntjes, voorzitter
Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit
Bergen

¹ uit concept economische visie 2016

Inhoud

1.	Het jaar 2016	6
2.	Commissie	10
	BIJZONDER PLAN, Parkhotel Bergen	16
3.	Adviezen	18
	GROOT PLAN, woningen Landweg Bergen	24
4.	Omgevingskwaliteit en beleid	26
	KLEIN PLAN, woning Notweg Bergen	28
5.	Op weg naar de Omgevingswet	30
	BESCHERMD DORPSGEZICHT, woning Kerkepad Bergen	32
6.	Conclusies en aanbevelingen	34
	Colofon	36

Le Cabin

Villa Schoorl

Hoofdstuk 1

Het jaar 2016

1.1 Advisering

De leefomgeving is de plek waar je woont, werkt of wandelt. Als je geluk hebt, is dat een mooie plek. Een mooie buurt heeft economische waarde en is gezond, veilig en duurzaam. Mensen houden van zo'n plek en gaan er zorgvuldig mee om.

In 2016 mochten we voor uw gemeente weer de advisering over welstand, cultureel erfgoed en ruimtelijke kwaliteit uitvoeren. Het groeiende inzicht in wat 'mooi' gevonden wordt en hoe we dat zichtbaar en bespreekbaar maken, speelt daarbij een belangrijke rol.

1.2 Wat is jouw mooiste plek in Noord-Holland?

Die vraag stelden we dit jaar aan honderden Noord-Hollanders. Iedereen kon (en kan nog steeds) zijn foto's van mooiste plekken in Noord-Holland uploaden in de collectie MOOI in Noord-Holland. Van bankje, brug, voordeur, huis, kantoor, stal, tot plein, erf en landschap. Alle inzendingen worden op de website www.collectiemooi.nl geplaatst. We maken met deze collectie nieuwe vormen van participatie bij ruimtelijke processen mogelijk en de beeldbank biedt inspirerende praktijkvoorbeelden voor vormgevers en bouwers. Wij nodigen u van harte uit uw mooiste, opvallendste of meest interessante plek in de gemeente Bergen te delen via www.collectiemooi.nl.

1.3 Manifest over mooi

We stelden de mooi-vraag ook aan de bezoekers van het festival OVERMOOI, waarmee MOOI Noord-Holland in september 2016 zijn eeuwfeest vierde. Met een reuzenkaart van Noord-Holland trokken we door de zes karakteristieke landschappen van de provincie. We hebben met veel, heel veel betrokken mensen gesproken over wat zij mooi vinden. Hoe zij hun omgeving zien en waarderen. We hadden het niet over regels, toetsingscriteria en vergunningen maar over bezieling, verbondenheid, waardering en

vakkundigheid. We zagen hoe mensen op de reuzenkaart ineens beseften wat de waarde en de kwaliteit van hun leefomgeving is. Bruikbare en technisch verantwoorde gebouwen neerzetten is niet moeilijk, maar gebouwen en openbare ruimten maken die de plek en het leven verrijken, wel. Uit al die gesprekken hebben we tien agendapunten gefilterd die zijn gevat in het manifest 10 OVER MOOI. In 2017 zullen we deze agendapunten breed uitdragen en hopen u en veel Noord-Hollanders hierin te ontmoeten.

1.4 Off-the-grid en 'van binnen naar buiten'

De mensen die mooie projecten voor elkaar krijgen verdienen lof. Daarom reiken we om de twee jaar de Arie Keppler Prijs uit aan personen of organisaties die een bijzondere prestatie hebben geleverd op het gebied van architectuur, stedenbouw, landschap of ruimtelijke ordening en cultuurhistorie in de provincie Noord-Holland.

Voor de editie 2016 ontvingen we 89 inzendingen, waaruit de jury 12 nominaties en uiteindelijk 4 winnaars heeft geselecteerd. Het zijn stuk voor stuk verrijkende projecten die een bezoek waard zijn. Voor de gemeente Bergen waren er meerdere inzendingen en maar liefst twee hiervan kregen een nominatie in de categorie woningbouw: het project Le Cabin in Egmond aan de Hoef, tijdelijk, verplaatsbaar en passend bij de duinen en het strand, en het project Villa Schoorl, volgens de jury fenomenaal van binnen naar buiten bedacht met de poldercontext centraal in het ontwerp.

mooiKust, op bezoek bij Jetty en Maarten Min

1.5 mooiKust

Bouwen aan de kust, ja of nee? Vaak is voor beide wat te zeggen. In juni hebben adviseurs ruimtelijke kwaliteit van mooiKUST langs de Nederlandse kust gefietst en in de schoonheid en kwetsbaarheid van de kust in beeld gebracht. Op de route van Cadzand-Bad tot Delfzijl zijn mensen geïnterviewd die beroepshalve werken aan de Nederlandse kust. Zo proberen we de landelijk discussie over bouwen aan de kust te voeden en tegelijkertijd ook nuance te brengen.

Kortom; er is zeer veel om over door te praten. Dat doen we graag met u. Ook in 2017!

Hoofdstuk 2

Commissie

2.1 Samenstelling

De Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen is één van de 34 gemeentelijke adviescommissies op het gebied van ruimtelijke kwaliteit georganiseerd door MOOI Noord-Holland. In opdracht van de gemeente Bergen is de commissie samengesteld uit ervaren adviseurs die onafhankelijk zijn ten opzichte

van het gemeentebestuur en de gemeentelijke organisatie. De commissieleden zijn benoemd door de gemeenteraad.

In 2016 was de commissie als volgt samengesteld:

Robbert Jan Wijntjes

Stedenbouwkundige en voorzitter van de commissie. Als ervaren stedenbouwkundige heeft hij verschillende grote projecten begeleid. Bij grootschalige en/of complexe projecten komt zijn expertise van pas. Hij heeft de supervisie gehad over grote uitbreidingsplannen en heeft diverse participatie- en herstructureringsprojecten begeleid. Voor MOOI Noord-Holland is hij voorzitter van de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Heiloo en voor de commissie Kennemerland.

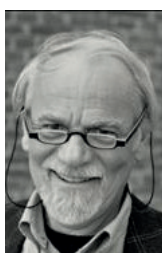
Maarten Overtoom

Architect. Maarten heeft een eigen bureau dat een breed pakket aan opdrachten, van woningbouw en utiliteitsbouw tot aan ruimtelijke onderbouwingen, uitvoert. Hij heeft deelgenomen aan diverse projecten als participierend architect en als superviserend stedenbouwkundige. Hij is lid van de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Heiloo en van de commissie Kennemerland. Voor Bergen is hij gemandateerd architectlid en heeft hij zitting in een aantal kwaliteitsteams.

Marleen van Driel

Architect, is in 2016 aan haar eerste jaar begonnen als commissielid van de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen. Na ruim tien jaar als architect bij Benthem Crouwel Architects te hebben gewerkt heeft zij haar eigen bureau opgericht en is zij betrokken geweest bij diverse projecten in binnen- en buitenland. Marleen is lid van de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Heiloo en van de commissie Kennemerland.

Cees Hooysschuur

Restauratiearchitect. Bergen kent een geïntegreerde welstand- en monumentencommissie. Cees is een van de twee erfgoedleden van deze commissie. Zijn bureau specialiseert zich in restauratiewerk. Voor MOOI Noord-Holland heeft Cees zitting in diverse commissies, o.a. Velsen en Kennemerland.

Joost Buchner

Erfgoeddeskundige. Joost is de andere van de twee leden van de het erfgoeddeel van de adviescommissie. Hij heeft als architect voor diverse bureaus gewerkt en heeft aan vele restauraties van monumenten meegewerkt. Hij is lid van een aantal erfgoedcommissies in Noord-Holland. Voor Bergen is hij ook lid van de CCK, dat toeziet op het beleid ten aanzien van cultureel erfgoed.

De commissie wordt ondersteund door:

drs. Emmy Kanon

beleidscoördinator MOOI Noord-Holland

Jorn Schol

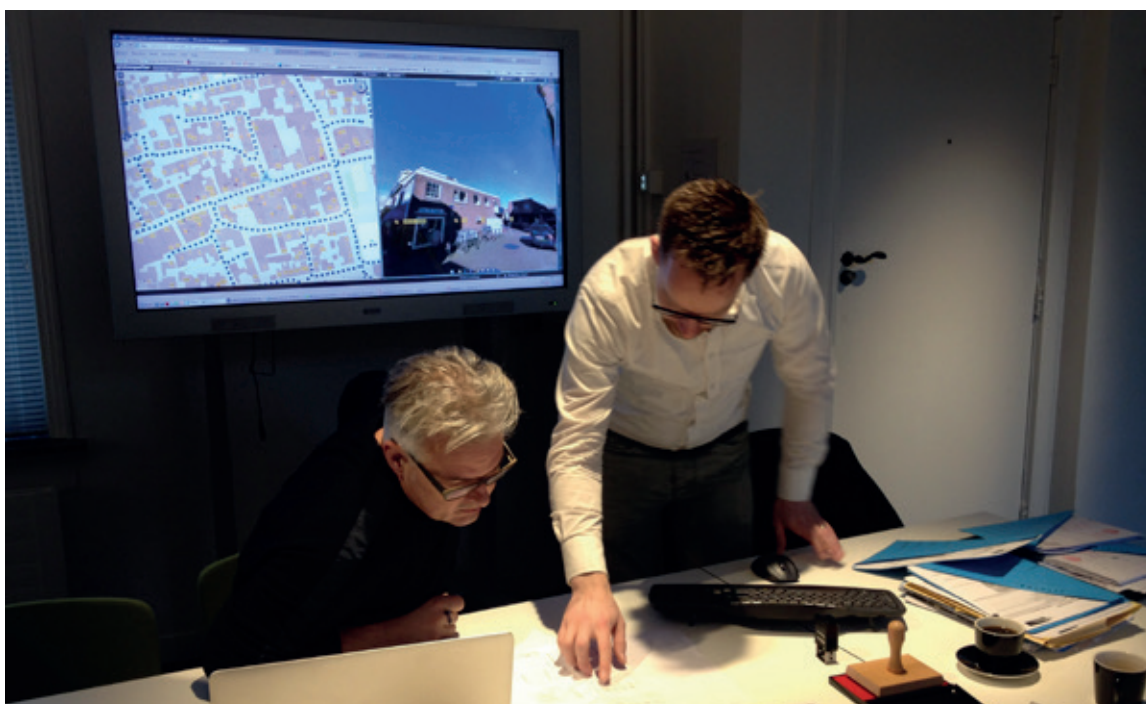
Plantoelichter gemeente Bergen

Martin Dürr

Plantoelichter gemeente Bergen

Commissie met bezoek

Gemandateerde commissie

2.2 Werkwijze

De commissie adviseert op basis van het beleid van de gemeente (zie hoofdstuk 4 Beleid). De plannen worden digitaal of analoog gepresenteerd door de plantoelichter van de gemeente. De plantoelichter maakt gebruik van een omgevingsinformatiesysteem waardoor de commissie de inpassing van het plan in de omgeving goed kan beoordelen. Indien nodig gaan de commissieleden ter plekke kijken. Bij de grotere plannen is een aantal keren overlegd met de afdeling stedenbouw en de stedenbouwkundige van de gemeente. Van elke planbehandeling maakt de commissiecoördinator een kort advies. Als er meerdere behandelingen nodig zijn, is het voorgaande advies steeds het uitgangspunt. Daardoor verloopt de advisering consistent en efficiënt. Alle adviezen worden verwerkt in een door MOOI Noord-Holland ontwikkeld planregistratiesysteem. Zowel de commissiecoördinator als de plantoelichter heeft toegang tot dit systeem en kan te allen tijde de geschiedenis van de planbehandeling raadplegen. De plantoelichter draagt zorg voor het openbaar maken en verspreiden van de adviezen richting het College, de aanvrager en eventuele andere belanghebbenden.

Gemandateerde commissie

Niet alle plannen worden door de voltallige commissie behandeld. Een architectlid van de adviescommissie is gemandateerd voor het behandelen van de kleinere plannen. De gemachtigde van de commissie komt eens in de veertien dagen op locatie voor de planbehandeling. Een plantoelichter van de gemeente legt kleine plannen voor zoals verbouwingen, dakkapellen, schuttingen, kleine wijzigingen in eerdere aanvragen. In 2016 gebeurde dit in 48% van het aantal planbehandelingen.

Eventueel kunnen plannen door de gemandateerde van de commissie aangehouden worden en in de volledige

commissievergadering behandeld worden. De vergaderingen van de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen zijn openbaar. De commissie stelt het zeer op prijs dat initiatiefnemers de vergadering bezoeken om hun ideeën toe te lichten en gaat graag het gesprek aan over optimale inpassing in de omgeving. In 2016 was bij 36% van de planbehandelingen de initiatiefnemer of ontwerper aanwezig. Planbesprekingen in een vroeg stadium leveren de meest constructieve gesprekken op. Juist dan is er ruimte om te zoeken naar mogelijkheden zonder dat de initiatiefnemer reeds uitgewerkte wensen moet bijstellen.

Niet alleen initiatiefnemers maar ook belanghebbenden en geïnteresseerden zijn van harte welkom. De commissie komt op maandag in de oneven weken van het jaar op locatie voor de gemandateerde vergadering en in Alkmaar voor de grote commissie bij elkaar. Voor het vergaderschema zie de gemeentepagina van Bergen op [www.mooinoord-holland.nl /gemeenten](http://www.mooinoord-holland.nl/gemeenten)

2.3 Contacten en activiteiten in de gemeente

Overleg met

Op 18 april vond het evaluatiegesprek met de portefeuillehouder plaats over het jaarverslag 2015.

Excursie

Op 31 augustus heeft de commissie een excursie gemaakt in de gemeente Bergen. Met de fiets werd een aantal locaties bezocht, die in voorgaande jaren door de commissie waren beoordeeld. Doel is onder andere om de uitgevoerde aanvragen te ervaren in hun ruimtelijke context en met eigen ogen te zien of het advies bijgedragen heeft aan ruimtelijke kwaliteit.

Te gast bij

Op diezelfde dag was de commissie te gast bij

Excursie commissie

Commissie op bezoek in de Schoolstraat

de familie Blom in de Schoolstraat in Egmond aan de Hoef. De woning is in nauw overleg met de monumentenleden en de gemeente Bergen gerenoveerd. De commissie was zeer te spreken over de uitvoering en de staat van het pand als behoudenswaardig monument.

2.4 Evaluatiegesprek portefeuillehouder

Op 3 april 2017 vond het jaarlijkse evaluatiegesprek met de portefeuillehouders de heer Snabilie en mevrouw Rasch plaats over het jaar 2016. Het jaarverslag 2016 wordt doorgenomen en een aantal zaken wordt nader besproken. Sommige projecten zijn alweer in een volgende fase beland (Park Hotel, Mooi Bergen), andere zijn net opgestart (Hotel Nassau Bergen). Voor het Q-team Mooi Bergen was het een boeiend jaar.

De herziening van de nota zal meer inhouden dan een actualisatie. Een aanbeveling is om hierbij rekening te houden met de Omgevingswet en als dit meer tijd in beslag neemt, wel de nota te actualiseren. Een concept is ooit al gemaakt. Er kan gekeken worden naar de mogelijkheden van een digitaal stempel.

De gemeente is aan het inventariseren welke panden op de gemeentelijke monumentenlijst kunnen komen. In de Omgevingswet zijn er mogelijkheden voor de gemeente om een status te geven aan panden die een cultuurhistorische kwaliteit bezitten.

De gemeente aanvaardt graag de uitnodiging van de heer Mühren, de directeur van MOOI Noord-Holland, om een presentatie over de Omgevingswet te houden voor raadsleden van Bergen.

BERGEN

Parkhotel Villa Erica

Wie in het dorp Bergen kent het Parkhotel niet, gevestigd op een zeer prominente plek in het centrum? De bedoeling van de plannen is om Villa Erica in de oude luister te herstellen door de diverse aanbouwen te verwijderen en een serre voor het pand te plaatsen. De commissie juicht dit voornemen zeer toe. Wel vraagt ze om een zeer ranke en ijle detaillering van de serre, zodat de structuur van de oorspronkelijke villa zichtbaar blijft. De discussie in de overleggen die volgen zal meer gaan om de hoteldelen aan de Stationsstraat. Architect en commissie zoeken naar een oplossing om de gebouwen een zekere kleinschaligheid te geven en mee te laten gaan in de ritmiek van de overige gebouwen in deze straat. De overleggen hebben veel tijd in beslag genomen, er is zelfs een tussentijds coachingsoverleg geweest met een van de commissieleden, want voor een dergelijk locatie dient het beeld voor de toekomstige generaties gewaarborgd te zijn. De uiteindelijke plannen zijn volgens de architect door de omgeving positief ontvangen.

Parkhotel massastudie Leeuwenkamp Architecten

Parkhotel bestaand

Parkhotel nieuw

Bezoek bij de commissie

Monumentenleden Cees Hooyschuur en Joost Buchner

Hoofdstuk 3

Adviezen

3.1 Cijfers

In 2016 heeft de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen 222 vergunningaanvragen behandeld, waarvan 36 betrekking hadden op aanvragen van voorgaande jaren. In verband met plannen die meerdere behandelingen nodig hadden, was het totaal aantal planbehandelingen 356. Het aantal nieuwe plannen is met ca 18 % gedaald ten opzichte van 2015. Het aantal behandelingen daalde met ca 9 % ten opzichte van het vorige jaar.

Bij 40% van de aanvragen kon in één keer een positief advies gegeven worden.

Er hebben 130 planbehandelingen plaatsgevonden in aanwezigheid van architecten en/of planindieners

3.2 Effect van de adviezen

De adviezen zijn openbaar en worden uitgebracht aan het College van B&W. In het jaar 2016 zijn vrijwel alle adviezen van de commissie overgenomen door het College van B&W. Het College is eenmaal contrair gegaan. Dit ging om een advies ten aanzien van het Oude Hof. Het College heeft het advies van de Rijksdienst gevolgd.

In de beeldende pagina's van dit jaarverslag wordt een aantal opvallende plannen uit de commissievergaderingen van het vorige jaar toegelicht. Voorbeeld stellende plannen van hoge kwaliteit, plannen waarbij de commissie een duidelijke rol heeft gespeeld of plannen met een interessant proces.

3.3 Advies grote ruimtelijke plannen

De commissie wordt ook ingezet als klankbord voor grote en beeldbepalende ruimtelijke ontwikkelingen, beeldkwaliteitsplannen en cultuurhistorische opgaven binnen de gemeente.

In juli werd de vraag aan de commissie voorgelegd of bij het pand aan de Zeeweg 31 in Bergen aan Zee sprake was van een exces. Bij een van de bezoeken van een van de commissieleden aan de locatie waren ook leden van de dorpsraad aanwezig. Er is door de commissie ook een inspectierapport opgesteld over het beeld van het pand. Ook kreeg de commissie de vraag om voor het Delverspad 2a in Egmond aan den Hoef het beeldkwaliteitsplan als beleids- en toetsingsinstrument voor de ruimtelijke kwaliteit ten behoeve van een herbestemming van een perceel met bestemming 'Bedrijf' naar een bestemming 'Wonen' te beoordelen.

Aantal planbehandelingen

SOORT AANVRAAG	AANTAL AANVRAGEN	AANTAL BEHANDELINGEN
Omgevingsvergunning	177	287
<i>waarvan een monument</i>	<i>15</i>	<i>18</i>
<i>waarvan nieuwbouw</i>	<i>66</i>	<i>131</i>
<i>waarvan verbouwing</i>	<i>96</i>	<i>138</i>
Preadvies*	32	50
Reclameaanvraag	1	1
Adviesaanvraag handhaving	1	1
Advies ruimtelijke plannen	2	6
Overige vergaderonderwerpen	9	11
Totaal	222	356

* Dit zijn de preadviezen waarvoor nog geen omgevingsvergunningaanvraag is ontvangen. Het totaal aantal preadviesaanvragen was 66.

Aantal planbehandelingen ten opzichte van voorgaande jaren

SOORT AANVRAAG	2016	2015	2014
Nieuwe aanvragen	186	226	176
Aanvragen van voorgaande jaren	36	39	21
Herhalingen	134	128	90
Totaal behandelingen	356	393	287

Vorm van behandelingen

VERDELING AANVRAGEN	2016	2015	2014
Totaal behandelingen	356	383	282
Gemandateerd behandeld	48 %	43 %	39 %
In de welstandscommissie behandeld	42 %	46 %	44 %
In de geïntegreerde commissie met monumentenleden behandeld	10 %	11 %	17 %

Hoe vaak behandeld?

ADVIEZEN AAN B&W	2016	2015	2014
Totaal nieuwe aanvragen*	181	216	173
Bij eerste behandeling akkoord	40 %	40 %	46 %
Bij eerste behandeling niet akkoord tenzij (kleine aanpassing nodig)	9 %	9 %	5 %
Bij tweede behandeling akkoord (of niet akkoord tenzij)	11 %	12 %	8 %
Bij derde of verdere behandeling akkoord (of niet akkoord tenzij)	9 %	5 %	6 %
Nog in behandeling of definitief niet akkoord of aanvraag ingetrokken	19 %	26 %	20 %
Plan wel akkoord op hoofdlijnen maar nog geen aanvraag voor vergunning	11 %	8 %	14 %

* Dit zijn alle nieuwe aanvragen exclusief beleidsadviesaanvragen en handhaving aanvragen.

Op www.mooinoord-holland.nl/cijferbijlagebergen2016 kunt u meer cijfers vinden.

3.4 Kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling

Naast welstandsadvisering ondersteunde MOOI Noord-Holland de gemeente Bergen ook op andere manieren in het behouden en ontwikkelen van goede omgevingskwaliteit.

Advies ervenconsulent

Om zorgvuldige landschappelijke inpassing van nieuwe ontwikkelingen te bevorderen werkt de gemeente samen met MOOI Noord-Holland en Landschap Noord-Holland bij de inzet van een ervenconsulent. Een ervenconsulent is niet een vast persoon, maar is de juiste (proactieve) adviseur, op het juiste moment, op de juiste plek om een richtinggevend advies te geven in het geval van erfinrichting en architectuur. In 2016 is de ervenconsulent onder andere gevraagd voor een perceel aan de Hargerweg. Een planinitiatief, dat door tegenstrijdige beleidsnota's van gemeente en Provincie lange tijd heeft stilgelegen. Het advies heeft zich in dit geval beperkt tot een "keukentafelgesprek" met alle belanghebbenden en coaching om tot een samenhangend document qua beeldkwaliteit te komen. In dit gesprek werd met belanghebbende partijen, inclusief Provincie Noord-Holland, tot overeenstemming gekomen en kon het plan daags daarna door de Adviescommissie positief worden beoordeeld.

Kwaliteitsteams

De gemeente heeft een aantal Kwaliteitsteams (Q-teams) ingesteld om als klankbord te dienen voor de uitwerking van de structuurvisies en de ontwikkelingen ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit. Maarten Overtom is vanuit de adviescommissie lid van de Q-teams "Mooi Bergen", "Schoorl Klopt" en "Dorp en Duin". Hij rapporteert periodiek aan de voltallige commissie en raadpleegt deze in geval van twijfel.

Q-team Mooi Bergen

De ontwikkelingen op de Harmonielocatie zijn

in 2016 spraakmakend geweest. Medio 2016 zijn in een tweetal openbare zittingen vier plannen beoordeeld voor de locatie, die in samenspraak met de gemeente zijn geïnitieerd door een lokale ontwikkelaar. Met de toevoeging van vijf burgerleden aan het beoordelingsteam "Q-team+" heeft de gemeente burgerparticipatie gewaarborgd in dit proces. Na een beraadslaging in het openbaar tijdens de tweede zitting is tot een unaniem oordeel gekomen en aldus aan de portefeuillehouder geadviseerd.

In het najaar heeft de gemeenteraad zich uitgesproken over het geselecteerde plan versus een ingezonden alternatief ontwerp als burgerinitiatief. Tijdens de commissie-vergaderingen zijn twee leden van het Q-team, waaronder het gemandateerde welstandslid, bevraagd door de gemeenteraadsleden, zodat zij zich een beeld en oordeel konden vormen over de ruimtelijke kwaliteit van beide plannen. In december is door de voltallige gemeenteraad het advies van de portefeuillehouder gevolgd om te kiezen voor het geselecteerde plan "De zeven Dorpelingen". De ontwikkeling van de Harmonielocatie vormt een belangrijke aanzet voor de herontwikkeling van het centrum van Bergen.

Q-team Dorp en Duin

In het najaar van 2016 heeft een onderhandse selectie plaatsgevonden voor de herontwikkeling van het Watertoren terrein in Egmond aan Zee. Het Q-team heeft zorg gedragen voor de beoordeling van de ruimtelijke kwaliteit van de plannen als onderdeel van een viertal selectiecriteria. De ruimtelijke en functionele kwaliteit waren beide van doorslaggevend belang in de selectiecriteria. Na een zorgvuldige beoordeling is door het Q-team gekozen voor een hoogwaardige ontwikkeling, waarvan de sportaccommodatie met omliggende woonbebouwing fraai landschappelijk is ingepast in dit overgangsgebied van dorp naar

Q-team Dorp en Duin: Watertoreng gebied Egmond aan Zee

duinlandschap. Ook dit plan is een belangrijke aanzet voor de herontwikkeling van de sportaccommodaties van de Egmonden tot een exploiteerbaar en samenhangende voorziening en optimalisatie van de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit van de Egmonden.

Advies ontwikkelingslocaties

De commissie is in 2016 ook betrokken geweest bij ontwikkelingslocaties de Landweg in Bergen en de locatie aan de Verspyckweg in Bergen aan Zee. Samen met de aanvragers en de projectleiders en stedenbouwkundige van de gemeente zijn in een vroeg stadium de plannen besproken.

BERGEN

Groot plan Landweg 20

13 woningen

Soms is het niet erg om uitstel te krijgen. Door de economische ontwikkelingen is een eerder plan niet doorgegaan. Het nieuwe plan dat voorgesteld wordt, is volgens de commissie niet slechter. Het valt als een enclave binnen de structuur van de Negen Nessen te beschouwen. Ook de korrelgrootte past hierbij. Het verschilt in beeldstijl wel van de Negen Nessen, maar dit is juist belangrijk. In een aantal overleggen met de stedenbouwkundige van de gemeente en de ontwikkelaar worden architectuur, maar ook positionering van de woningen en de inrichting van het openbare gebied besproken. De commissie doet een voorstel om een aantal woningen aan de noordkant van het gebied zodanig te positioneren dat deze woningen meer zon in de achtertuin krijgen. Dit zal in een wijziging van het plan ook gebeuren.

De mate van verharding is ook een zorg. Meer groen is gewenst. En zeker naar de Landweg toe, waar de achtertuinen aan het openbare gebied grenzen, vindt de commissie dat een groene haag nodig is voor een kwalitatief hoogwaardiger beeld bij de entree tot Bergen en de Negen Nessen.

De bouw

Hoofdstuk 4

4. Beleid

4.1 Welstandsbeleid

De welstandsnota, in 2004 door de gemeenteraad vastgesteld, vormt het beoordelingskader van de commissie. De adviezen worden gebaseerd op criteria uit deze nota die zijn opgesteld per welstandsgebied en type bouwwerk. Tevens zijn er algemene criteria voor bijzondere, onverwachte plannen. De welstandsnota bevat ook criteria voor het handhaven van reeds gerealiseerde bouwwerken, de zogeheten excessen.

4.2 Monumentenbeleid

De gemeente gaat met zorg om ten aanzien van haar erfgoed.

De erfgoedverordening 2012 is aangepast op de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). De verordening sloot aan bij de Monumentenwet 1988 en de Wet op de Archeologie, conform de voorgaande monumentenverordening Bergen 2006. Een belangrijk punt van wijziging betrof de manier van advies geven betreffende bouwplannen aan monumenten en in de beschermde dorpsgezichten. Deze taak is overgedragen aan de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit via MOOI Noord-Holland. De bestaande Commissie voor Cultuurhistorische Kwaliteit behoudt de taak om te adviseren op het gebied van cultuurhistorie in de brede zin des woord; archeologie, geografie en beleid, zoals bijvoorbeeld het aanwijzen van monumenten. Voor het richtinggevend beleid ten aanzien van de cultuurhistorische waarden in het landschap en in de dorpen is de Cultuurhistorische Nota Bergen 2009-2018 opgesteld.

Ruimtelijk beleid

Het ruimtelijke beleid van Bergen wordt in belangrijke mate bepaald door structuurvisie, toekomstvisie, bestemmingsplannen en beeldkwaliteitsplannen. Het is het kader voor ruimtelijke ontwikkelingen

en benoemt de opgaven waar Bergen de komende jaren voor staat.

De structuurvisie is een integraal beleidsdocument, omdat het de maatschappelijke (sociale en economische) opgaven centraal stelt. De structuurvisie vertaalt de verschillende opgaven in ruimtelijk beleid. Nieuwe bestemmingsplannen worden gebaseerd op deze structuurvisie. Voor het landelijke gebied is de structuurvisie 2011-2016 opgesteld. Verder zijn voor diverse deelgebieden in de gemeente deelstructuurvisies opgesteld (zoals Mooi Bergen). Nieuwe bestemmingsplannen worden gebaseerd op deze structuurvisies.

Naast de welstandsnota zijn er ook welstandscriteria opgenomen in een aantal beeldkwaliteitsplannen, bijvoorbeeld voor het Landgoed Merici en voor het voetbalcomplex aan de Egmonderstraatweg.

4.3 Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland

Op verzoek van de Provincie Noord-Holland geeft MOOI Noord-Holland in samenwerking met Stichting NMF (de rechtsopvolger van Cultuurcompagnie) sinds 1 januari 2017 invulling aan het Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland. De missie van het Steunpunt is om gemeenten te helpen om de waarde van het Noord-Hollandse erfgoed te onderzoeken, koesteren en etaleren, maar vooral te verankeren in de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen die de komende jaren gaan plaatsvinden. Gemeenten kunnen bij het Steunpunt terecht met alle vragen over erfgoed, cultuurhistorie, omgevingswet en archeologie. Zie ook www.steunpunterfgoednh.nl

4.4 Aanvullingen op het huidige beleid

In de loop van 2016 bleek dat de commissie onvoldoende handvatten vond ten aanzien van reclame-uitingen, maar ook van architectuur die volgens haar wel mogelijk zou zijn, maar

niet volgens de criteria. Andersom belemmerde het niet kunnen beoordelen op kleur en materiaal op gevoelige locaties de borging van ruimtelijke kwaliteit. De commissie heeft al eerder aangegeven dat ze het betreurt dat de welstandsnota niet geactualiseerd wordt.

NIEUWBOUW

Woning

Notweg 22

De gemeente Bergen kent vele stolpen. Het is verheugend om te constateren dat bestaande stolpen gerestaureerd worden of een nieuw leven krijgen. Soms krijgt de commissie een plan onder ogen dat doet denken aan een stulp. Zo ook het plan voor een woning aan de Notweg. De architect, die aanwezig is in de vergadering, spreekt van een moderne variant van een stulp. In de kap komen insneden die afgeschermd worden met een houten lamellen constructie. De bekleding van kap en gevels bestaat uit natuurlijk riet en (onderhoudsarm) hout. Aan de zuidgevel dient een houten lamellen constructie als zonwering. Het gaat nog om een schetsplan. De detaillering ontbreekt nog. Zo zal er nog een schoorsteen komen. De commissie is gecharmeerd van het ontwerp, maar vraagt meer openheid in het ontwerp aan de straatgevel. Een dergelijk plan valt of staat met de detaillering. Hier moet goed op gelet worden. De commissie heeft namelijk zorgen over de houdbaarheid van het hout als gevelbekleding tot op het maaiveld.

Hoofdstuk 5

Op weg naar de Omgevingswet

5.1 Wat is omgevingskwaliteit?

Welstand en ruimtelijke kwaliteit zijn voor de meesten onder ons bekend terrein: het gaat om de beeldkwaliteit van de bebouwing en de ruimtelijke kenmerken en waarden van erfgoed, landschap, stad of dorp, openbare ruimte en infrastructuur. Integrale omgevingskwaliteit is de grote uitdaging van de Omgevingswet. Maar wat is dat eigenlijk? In de Memorie van Toelichting wordt uitgelegd dat omgevingskwaliteit duidt op het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Het gaat daarbij zowel om de menselijke beleving van de fysieke verschijningsvormen als om de intrinsieke waarden die de maatschappij toekent aan de identiteit van gebieden en aan dier- en plantensoorten. (MvT p. 63)

Synthese van cultuur en natuur

De wetgever gebruikt omgevingskwaliteit dus voor de synthese van cultuur en natuur. Het is interessant om nog even verder te kijken naar andere omschrijvingen. In 2014 stelde de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur dat omgevingskwaliteit grote gelijkenis vertoont met het begrip ruimtelijke kwaliteit, maar dat het ruimer is omdat ook sociale componenten en aspecten als externe veiligheid en luchtkwaliteit deel uitmaken van de omgevingskwaliteit. Het College van Rijksadviseurs noemde in 2015 omgevingskwaliteit een samengaan van de zorg voor grote publieke nutsvoorzieningen en gebruiksregels daarvoor, van ruimtelijke kwaliteit en milieukwaliteit en van de balans tussen economische concurrentiekracht en leefbaarheid.

Breder dan ruimtelijke kwaliteit

In een essay in het jaarverslag 2015 van de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit beschrijft Flip ten Cate drie andere punten waarin het begrip

omgevingskwaliteit verschilt van ruimtelijke kwaliteit: 1) de koppeling van een initiatief met belangen die buiten het primaire doel van de initiatiefnemer liggen; 2) een actief streven naar betekenisvolle betrokkenheid van de omgeving; 3) het gaat altijd over de kwaliteit van de publieke ruimte, terwijl ruimtelijke kwaliteit ook verengd kan worden tot de kwaliteit van het object zelf. Paul Roncken, de kwaliteitsadviseur van de provincie Utrecht, sluit daarop op zijn website op aan. "Het strenge begrip 'ruimte' wordt verruild voor de veel mildere betekenis van 'omgeving'. Een ruimte is iets dat uit (blijvende) wanden bestaat, omsloten is en begrensd. Een omgeving is juist bruisend en wordt bepaald door wat erin voorkomt: de natuur, de burens, de bus, het klimaat, de regenbui, de geschiedenis, de grieppepidemie."

Kans voor integrale benadering

We kunnen constateren dat de meningen nog verdeeld zijn maar dat de tendens duidelijk is: omgevingskwaliteit is nog meer dan ruimtelijke kwaliteit te zien als balans tussen gebruikswaarde, toekomstwaarde en belevingswaarde. Het zijn nog steeds de eeuwenoude begrippen van Vitruvius, waarbij hij nadrukkelijk zei dat het gaat om synthese van deze drie, waarbij niet het een het ander overheerst. Praten over de gewenste omgevingskwaliteit biedt een uitgelezen kans om doelstellingen uit verschillende sectoren samen te brengen. Dan kan een integrale benadering ontstaan: de kwaliteit van de omgeving is van invloed op het welbevinden van de inwoners; een duurzame stad is ook een gezonde stad; waterveiligheid kan bijdragen aan belevingswaarde; herontwikkeling van erfgoed is vaak de motor voor vernieuwd eigenaarschap. Enzovoorts.

5.2 Aanloop naar de Omgevingswet

De Omgevingswet wordt van kracht in 2019. In

2016 is er meer duidelijkheid gekomen over de inhoud van de wet en de vier bijbehorende algemene maatregelen van bestuur. Begin 2017 is ook de ontwerp-Invoeringswet gepubliceerd. Het Actieprogramma Aan de slag met de Omgevingswet (www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl) geeft veel nuttige informatie en biedt gemeenten de mogelijkheid om (financiële) ondersteuning te vragen voor implementatie projecten. In de gemeente Bergen is na de ambtelijke fusie met de gemeenten Castricum, Heiloo en Uitgeest een bouwteam Nieuwe Omgevingswet ingesteld dat zich zal toeleggen op de implementatie van de Omgevingswet.

5.3 Ondersteuning door MOOI Noord-Holland

MOOI Noord-Holland in het algemeen en de commissie in het bijzonder kan een bijdrage leveren aan de implementatie van de Omgevingswet in uw gemeente.

We werken op landelijk niveau actief met de collega-adviseurs en de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit aan Mooiwaarts (www.mooiwaarts.nl). In 2016 hebben we onder meer meegewerkt aan de lobby voor goede kwaliteitsinstrumenten bij de behandeling van de Omgevingswet in de Tweede en Eerste Kamer, de Mooiwaarts cafés en het project Omgevingsplan Op Kwaliteit (OOK).

Project OOK

In 2017 zullen we de eerste resultaten van OOK aanbieden aan uw gemeente: een denkmodel met tien principes voor een omgevingsplan waarin de ruimtelijke kwaliteit goed is ingebed en waarmee een stap wordt gezet naar een integrale benadering van omgevingskwaliteit. We nodigen de gemeente uit om de komende jaren samen met ons dit denkmodel verder te ontwikkelen en te participeren in het project OOK.

NIEUWBOUW

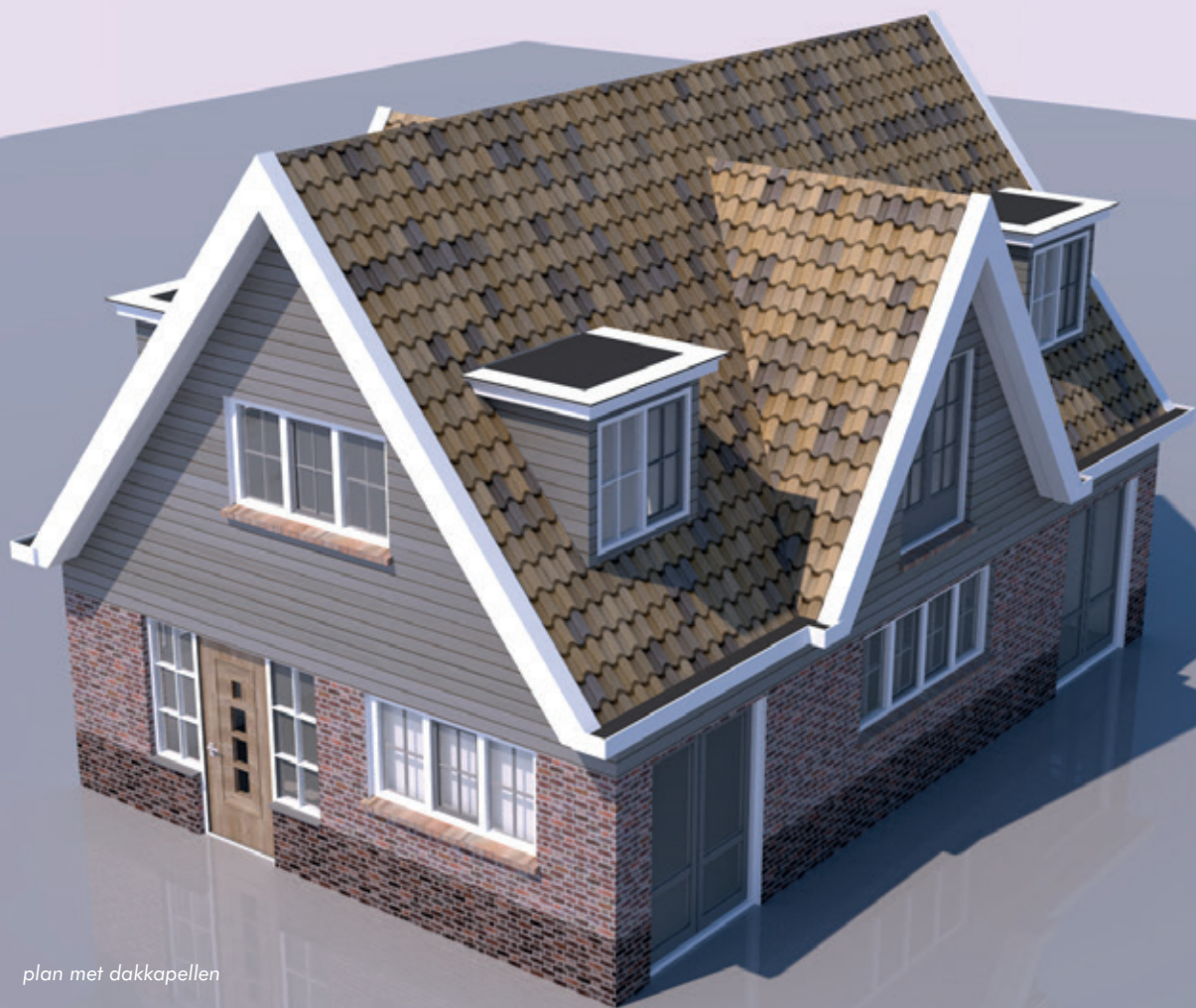
Woning

Kerkepad 1

Een plek die misschien niet zo makkelijk te vinden is, gelegen in het groen in het beschermd dorpsgezicht. De bestaande, eenvoudige woning wordt gesloopt en hiervoor in de plaats komt een nieuwe woning van één laag met zadeldak en topgevels. Een visie over het hoe en waarom van de nieuwe woning ontbreekt. Een nieuw gebouw is volgens de commissie mogelijk, maar het ontwerp is nog niet evenwichtig. Er is gekozen voor elementen die in het gebied voorkomen, maar nu worden zoveel van deze verschillende elementen gebruikt, dat het beeld dat is ontstaan weinig samenhang kent. De dakkapellen vormen een forse inbreuk op de kap. Aan het Kerkepad kan meer openheid komen. De architect verantwoordt hierop in een presentatie de ligging, massa en architectuur. Na een aantal overleggen ligt een ontwerp op tafel dat meer recht doet aan dit bijzondere gebied. Het geheel is versoberd doordat de kap is gewijzigd, de topgevels niet meer uitsteken en de dakkapellen zijn verwijderd.

Bestaande situatie

plan met dakkapellen

gewijzigd plan

Hoofdstuk 6

Conclusies en aanbevelingen

6.1 Samenbrengen van publieke en private belangen

De algemene zorgplicht voor een goede omgevingskwaliteit is een van de grote vernieuwingen van de Omgevingswet. Die zorgplicht beweegt zich dus tussen publiek en privaat belang. Om goede omgevingskwaliteit te bereiken moeten private en publieke ambities, wensen en belangen elkaar treffen. Dat moet je organiseren met een transparant proces waarin gezocht kan worden naar de beste kwaliteit. Een proces waarin maatschappelijke participatie kan plaatsvinden en waarin kwaliteitsgesprekken met deskundigen gevoerd kunnen worden, op basis van de wensen van de initiatiefnemer en de democratisch vastgestelde beoordelingskaders. Als onafhankelijk adviseur van uw gemeente zien wij samenbrengen van publieke en private belangen door middel van een constructieve dialoog als onze belangrijkste opdracht. Het beste resultaat ontstaat wanneer de commissie in staat wordt gesteld vanaf een vroeg moment mee te denken over de ruimtelijke kwaliteit, samen met de lokale ambtelijke specialisten op het terrein van landschap, stedenbouw en erfgoed.

6.2 Conclusies en aanbevelingen

De ervaringen en inzichten die in 2016 zijn opgedaan, leiden tot de volgende conclusies en aanbevelingen:

- De commissie werd steeds vaker ingeschakeld voor de meer complexe situaties. Gevallen waarbij de gemeente maatwerk wil of moet organiseren. De advisering, die daarbij gevraagd wordt, is over het algemeen gericht op een integrale afweging van ruimtelijke afstemming met betrekking tot stedenbouw, erfgoed, inrichting openbare ruimte enzovoort. Behalve adviezen door de ervenconsulent

voor aanvragen in het landelijk gebied, hebben er ook diverse coaching overleggen plaatsgevonden bij herontwikkelingen op belangrijke locaties zoals het Parkhotel in Bergen, hotel Nassau-Bergen in Bergen aan Zee, de winkelvoorziening aan de Zeeweg in Egmond aan den Hoef, de Julianaweg in Egmond aan den Hoef, enzovoort. Ook in het kader van monumentenzorg zijn de monumentenleden van de commissie diverse keren geraadpleegd tijdens de aanvraag- en uitvoeringsfase van onder andere het monument aan de Schoolstraat en de aanvraag voor een bierbrouwerij naast het slot in Egmond aan den Hoef. Dergelijke consultatie heeft een positief effect op de kwaliteit en voortgang van zowel de aanvraag- als de uitvoeringsfase.

- De welstandsnota is uit 2004. Dit betekent dat de commissie bij de beoordeling van plannen soms oploopt tegen criteria, die haar inziens intussen te beperkend zijn of aan de andere kant te ruim zijn opgesteld. Nieuwe vormen van architectuur worden tegengehouden, maar aan de andere kant is er geen beperking wat kleuren en materialen betreft. Ook niet in de gebieden met een bijzonder welstandsregime, terwijl kleur- en materiaalkeuze essentieel zijn voor de ruimtelijke kwaliteit van een bouwwerk. Dit lijkt tegenstrijdig met het zorgvuldige ruimtelijke beleid van de gemeente. Daarom doet ze de aanbeveling om het welstandsbeleid en de nota te actualiseren.
- Op diverse (her)ontwikkelingslocaties van enige omvang wordt in Bergen veelvuldig gebruik gemaakt van een beeldkwaliteitsplan. De commissie juicht dit toe, omdat de specifieke ruimtelijke en

historische kwaliteiten van de locatie en haar omgeving kunnen worden gewaarborgd. Het is van belang, dat deze kwaliteitsplannen daarom ook als toetsings/coachingsinstrumenten worden ingericht en door de gemeenteraad worden vastgesteld als ruimtelijk kader. De commissie doet de aanbeveling om betrokken te worden bij de ontwikkeling van dergelijke beeldkwaliteitsplannen, zodat zij op basis van haar ervaring met het ruimtelijk beleid van de gemeente kan bijdragen aan afstemming op de vigerende welstandsnota en de consistentie van het BKP als toetsings/coachingsinstrument. Met dergelijke plannen kunnen de aanvragers geïnspireerd en gevoed worden met locatie specifieke kennis en kan de omgeving worden geoptimaliseerd in haar ruimtelijke kwaliteit. Twee winnaars.

- Het valt de commissie op, dat er een toename is van aanvragen voor hoogwaardige ontwerpen voor particuliere woonhuizen in de gemeente. De commissie herkent ook hierin dat de gemeente Bergen duidelijk een gewaardeerde omgeving is om in te wonen en te investeren. De commissie is verheugd over deze ontwikkeling omdat het bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving en de reputatie van de gemeente als waardevolle woon- en verblijfplaats. Deze ontwikkeling spoort aan om ruimtelijke kwaliteit van de gebouwde en landschappelijke omgeving hoog te achten en te blijven ondersteunen met ruimtelijk beleid, waarin zowel vrijheden worden geboden, als kwaliteitscriteria worden gehanteerd.
- De nieuwe Omgevingswet komt steeds dichterbij en de meeste gemeenten zijn al op één of andere manier aan het

warmdraaien. Vanuit MOOI Noord-Holland dragen we hieraan vanuit onze invalshoek en expertise graag bij met informatie en ondersteuning.

- Gebruik te maken van de kennis, ervaring en activiteiten van het Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland.

6.3 Tot slot

Met dit kleurrijke jaarverslag hebben we duidelijk willen maken dat we met veel plezier voor de gemeente werken. De samenwerking met de ambtenaren en het College van B&W is opbouwend en open.

De gemeenteraad stelt het beleid vast op basis waarvan wij adviseren. Met dit jaarverslag geven we inzicht in de manier waarop we uw beleidskader gebruiken bij de advisering. We werken de komende jaren graag met u samen om ook onder de Omgevingswet een goed kwaliteitsbeleid te realiseren.

Graag nodigen we alle belangstellenden uit om in 2017 een vergadering bij te wonen.

Colofon

Auteur

Emmy Kanon, coördinator Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen

Met bijdragen van

Robbert Jan Wijntjes, Maarten Overtoom, Joost Buchner, leden Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen

Basisontwerp

Funcke Creatieve Partners

Uitwerking

Toprapport | Merijn Groenhart

MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit
Alkmaar, mei 2017

MOOI NOORD-HOLLAND

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar

T 072 520 44 59
info@mooinoord-holland.nl
www.mooinoord-holland.nl